

Tatána Březinová

DUKLA OBSTAVITELSTVÍ BRNO

Tanec na paletě

Taťana Březinová
Tánc na paletě

Eroika

© Taťana Březinová, 2007

© Eroika, 2007

ISBN 978-80-86337-70-8

Tatana Březinová

Tanec na paletě

Poznámka autorky

Knihou *Tanec na paletě* jsem se vyznala ze své lásky k severočeskému pohraničí. Skoro v každé knížce autor upozorňuje čtenáře, aby za jeho hrdiny nehledali skutečné postavy. Často jsem si říkala, že takové upozornění není snad ani nutné, ale v příběhu, kde jsou reálie určitého místa, to musím napsat i já. Radím, nechoďte s mapou po místech, mohli byste zabloudit, postavy nejsou sousedé a jednotlivé události děje jsou fikcí, i když některé tóny zaznívají pravdivě. Jedinou autentickou postavou je malíř August Frind, ale osudy jeho obrazů nemají nic společného s realitou a podobnosti jsou čistě náhodné. A tak vše je jen atmosféra místa spojená s fantazií románového autora.

*Věnováno manželovi Ivanovi,
se kterým jsem poznávala tento kraj*

I. díl

Charlotta a Blažena (Dům s kotvičkou)

Dům v pohraničí

Dům našel člověka a člověk našel dům. Charlotta Musilová žila v Praze od narození a nyní byla v důchodovém věku. Známi ji upozornili, že se v pohraničí prodává nějaké dřevěné stavení, že nebude drahé – jen se rychle rozhodnout.

Nic o tom kraji nevěděla. Jela se tam podívat a okamžitě se rozhodla. Menší žena, kulatá jak bochníček, stála konečně před velkým dřevěným objektem. Tento rozlehlý patrový dům s břidlicovou střechou stál na samém okraji Rumburka ve vesnické části kousek od silnice lemované řídkými stromy.

„Proč to vlastně prodáváte?“ ptala se zamlklé venkovské ženy, která držela v ruce těžký svazek starobylých klíčů a pečlivě vybírala, který se kam hodí.

Prohlížely si jedna druhou. Modré oči s dlouhými řasami jak kartáčky byly na majitelku zvědavé upřené. Koketně zvednutý nosík dělal ze Charlotty smíška a diblíka. Kdysi měla blond vlasy, pěšinku po straně a svým prvorepublikovým účesem byla nadlouho vyšlá z módy. V poslední době si nechávala vlasy hodně nakrátko a odbarvovala si je kysličníkem. Kila navíc jí nevadila, jak se říkalo, symbolizovala bodrou povahu.

„Jdeme někam blíž k Praze,“ odpověděla žena neurčitě.

„Asi víte, proč to děláte, že...“

Majitelka domu nechtěla nic vysvětlovat: „Tak jste se teda rozmyslela?“

„Uřčitě. Ještě se ozvu, nebo to snad chcete vědět hned?“ zeptala se starostlivě Charlotta.

„Bylo by to pro obě strany lepší. Lidi chodí, někdo by vás mohl předběhnout.“

„Tak teda platí – a na ostatním se domluvíme.“

Majitelka rozpačitě přešlápla, žádost o zálohu se jí neříkala dobře. Věděla, že by měla dělat větší drahoty, ale na prodej spěchala. A tak se dohodly – peníze putovaly z jedné peněženky do druhé.

Charlotta Musilová koupila stavení takřkajíc za pár korun. Od lidí, kteří tady bydleli od roku 1950. Dům jí něčím učaroval, možná zelenými kachlovými kamny, která zaplňovala celou čtvrtinu kuchyně a dodávala poklid a teplo. Později mnohokrát litovala, že si nemohla vybrat něco menšího. Stal se jí břemenem i žroutem veškerých peněz, ale beze vši pochybnosti zde našla domov.

Původně slovenská rodina, která jí chalupu prodala, ji poprosila, zda by zde nemohla pobýt ještě měsíc po prodeji, než si zařídí nové bydlení. Charlotta se do svého domu velmi těšila, přesto vyhověla. Řekla si, že má v Praze ještě co vyřizovat.

Nebylo tak lehké se sem z hlavního města vůbec dostat. Tou dobou do těchto míst mimo hlavní spoje zajížděl jakýsi obstarožní mikrobús od pohřební služby, vozil lidi do svého rekreačního objektu do nedaleké vsi a s ním jezdilo i pár pražských majitelů chalup, hrkotali se více než tři hodiny. Musela se připravit na tašky, batoh na zádech a ještě ji čekal nějaký ten kilometr pěšky.

Takové cestování se ovšem Charlottě nelíbilo; vnitřek vozu se proměnil v nedýchatelný prostor plný zavazadel, rostlin na zahrádku a občas i domácích mazlíčků.

„Dejte si prosím dolů toho psa, nemám kam dát nohu,“ stěžovala si pokaždé.

„Co ta taška, vždyť nemůžu sedět,“ řekla příště.

„Pane, zase vám padá hlava na moje rameno,“ odsunula klimbajícího muže, kterému tekla slina z koutku. Jisté je, že v tomto dopravním prostředku oblíbená nebyla.

Klíče od objektu měla a už se nemohla dočkat. Poprvé do svého domu! Ale čekalo ji velké překvapení. Odemkla dveře, šlo to ztěžka... Rychle odložila zavazadla, promnula ztuhlé dlaně – a v hlavě jí utkvěly čtvery holínky různých velikostí, ty tady určitě minule nebyly. Tedy mohly by se hodit, zaznamenala, ale něco tu přece jenom chybělo. Ta kachlová kamna, ostatně jeden z důvodů, proč chalupu koupila. Secesní tmavozelené kachle s reliéfním vzorkem postaviček byly prostě nádherné – jenže teď tu bylo na jejich místě špinavé

prázdnou, černé obrysy na flekaté malbě. Do očí se jí draly slzy.

„Oni mi je ukradli,“ vydechla hlasitě.

Zvažovala, co má dělat. Takovou podlost ještě neviděla. Nejraději by se rozběhla za tou proradnou rodinou, stejně jim hned od začátku nevěřila. Bezmocně stiskla v ruce klíče od domu, sedla si na bobek a dala hlavu do dlaní. Přemýšlela. Kdyby si stěžovala a udělala jim skandál, mohli by jí v zimě třeba vymlátit okna. Nevypadali zrovna mile – a ten dům bude tak bezbranný... S danou situací se nakonec smířila, snad nějaká kamna někde sežene. Navíc dům byl skoro bez nábytku. Dříve zde asi bývaly pěkné věci, soudila podle několika vyřezávaných kousků.

Komory v patře byly plné krámů. Nikomu nestálo za tu práci snést je dolů a třeba spálit. V jedné z nich se válelo na zemi nádobí a porcelánové kořenky s německými nápisy, rozhodně by se tady vytrídilo několik zajímavých věcí.

Zvenčí nevypadal dům tak velký, ale jak později říkala návštěvníkům, obejít ho celý znamená vzít si půl dne volna. Takový dům měl zvláštní název, dům s podstávkou, obvažcový dům, v němčině zvaný *Umgebindehaus*, jak se dozvěděla později, a z podobných domů sestávaly celé vesnice.

V domě napočítala osm místností, ale celé půdní patro bylo neobývané. Nad ním objevila další půdičku, místo malých okének zde byly jen větrací čtverečky.

Obývala největší a nejsvětlejší místnost v přízemí, kde bývalo centrum rodinného života. Sloužila kdysi jako tkalcovská dílna. Ještě dlouho po válce se ve městě nacházely po chalupách kusy nečekaně moderních pletacích strojů na úpletové materiály nebo punčochy.

Protilehlý pokoj byl noblesní, stěny měl vymalované ve starorůžovém odstínu, bílý strop byl od zdi oddělený fialovým secesním proužkem s květinovým vzorkem. Podobné kytičky zdobily hrníčky a tenké porcelánové talíře všech druhů a velikostí. Charlotta měla zálibu v drobných kytičkách a v růžové, s láskou brala do ruky kousky z kořenkové sady

s názvy *Kümmel*, *Gewürz*, *Salz*, *Pfeffer*, umývala je v mydlin-
kové vodě a rovnala do vyřezávaného sekretáře. Pociťovala při
tom zvláštní poklid, jako by se jí už nikdy nemělo nic zlého
stát.

Zaujal ji znak kotvičky na bohatě zdobeném pískovcovém
portálu, který vytvářel vchod do domu. Určitě to mělo něco
znamenat, ale lidé, od nichž dům koupila, nevypadali na to,
že by se nějak obírali historií.

Spíš vzpomínali, co zde všechno bylo, když sem přišla
jejich babička a dům byl přečpaný samými pěknými věcmi,
které pak odváželi ke svým příbuzným na Slovensko. Nebyli
sami, směřovaly tam plné vagony. Pochlubili se, že většinu
nádobí, porcelán, dřevěné selské náčiní a kusy vyřezávaného
nábytku nanosili tenkrát na dvůr, dlouho to tam nechali
napospas dešti a zbytek zapálili. Vzplálo to jak Jánošíkova
vatra. – Ať to hoří, vykřikovali, vždyť je to po Němcích.
A sirný dým z ohně pohltil všechno, i kus historie. Charlotta
slovenskou rodinu už nikdy vidět nechtěla.

První noc nebyla pohodlná; strávila ji sice na starobylé
posteli, ale na proleženém slamníku. Přesto měla pocit, že se
probudila do jiného světa.

Hned druhý den ji navštívil soused, který se představil jako
Manfred Palme.

Stál před ní suchý hubený chlapík, vysoký přes sto osmdesát.
Široká přátelská tvář, bleďounce modré oči a výrazná hra-
natá brada. Tvář měl rozrytou hlubokými vráskami, vzorový
obličej pro studenty sochařství, jak řekla později Blažena.
Všimla si jeho rukou – byly šlachovité a vystupovaly z nich
silné žíly, dlaně široké, zvyklé na hrubou práci, prsty jak
kořeny starého stromu.

„Ty lidi, víte, to nebylo dobrý. Já mám kamna, nepotřebu-
ju je, je to jen starý sporák, tak kdybyste se neurazila...“

„Charlotta Musilová,“ usmála se na něj. „Jestli budete tak
hodný, tak si je teda vezmu.“

„Přivezu vám je na vozíku a slibuju, že budete do večera topit. Mám hodně věcí, který by se vám mohly hodit. Teď máme pětáosumdesátej, takže jsem už tři roky vdovec.“

Děkovala mu a ihned se jí zlepšila nálada.

„Ta kotvička, jak jste se ptala, to bejval faktorskej, teda obchodní dům. Tkalci sem nosili látky, co vyrobili, a obchodníci je prodávali dál.“

„Zajímavé, je to tedy znak naděje. A vy jste to tady, pane Palme, taky zažil?“

„Byl tu tatínek, dědeček a ještě jeho táta... Kdepak, ty časy jsou už dávno pryč,“ usmál se a loučil se s ní. Neměl to daleko – přes louku do sousedního domu.

Dlouze se za ním dívala. Ten člověk se jí moc líbil.

Společnice

Ten kraj ji očaroval divokou krásou, nikdy nic podobného neviděla. Všem u tady vládly hluboké lesy, zdálo se, že všechno pohlcují. Zatím jen slyšela o pískovcových skalách, které odtud nebyly daleko. Teskně nádherný kraj. V Praze se jí delší dobu nelíbilo, nebyla také ničím vázaná, celoživotní práce v kanceláři ji ubíjela a chtěla na svém životě něco změnit. Jenže takový dům – sama zde být přece nemůže. Určitě by se tu bála a nebyla by ho schopná udržet.

Přemýšlela, koho by sem pozvala. Co Blažena, napadlo ji. Ale nakonec proč ne, rozhodla se brzy. Byla to náhoda, že nedávno potkala v Praze po dlouhé době právě Blaženu Hruškovou? Byly stejně staré, ročník dvacet devět, ale žádné kamarádky. Seznámily se kdysi dávno na nějakém odborářském školení a pak se potkaly po mnoha letech v kavárně Slavia. Vyměnily si adresy a párkrát si zavolaly. Blažena se za tu dobu proměnila v tichou vdovu. Když Charlotta koupila chalupu, nebylo divu, že si opět vzpomněla na samotářskou Blaženu. Tehdy jí v Praze zavolala a řekla jí, že by potřebovala partáka.

„A když to není mužskej, tak aspoň nějaká společnice. Nehledě k tomu, že se tam bojím. Sama bych se určitě zbláznila.“

„Bojíš? To já se teda nebojím. Mě prostor unáší. Zatímco pražskej kamrlík, ty čtyři zdi, to mě teda dusí,“ přiznala Blažena.

„A ty bys do toho opravdu šla?“

„Jak se znám, tak určitě,“ slibovala s přehnanou jistotou přítelkyně.

Blažena byla vysoká a kostnatá, měla sošnou postavu a nikdy neztloustla. Celé roky vypadala pořád stejně. Vlasy měla rovně sestřižené podle tváří a svůj účes nikdy neměnila, ani když hnědé vlasy nepozorovaně prokvétaly. Nosila brýle, které ji dělaly přísnou, nepřístupnou, až asketickou. Na rozdíl od Charlotty spíš mlčela, ale dokázala se i hezky usmát. Neměla v sobě velitelského ducha, ale byla praktičtější a šikovnější a konec konců vydělala i více peněz. Charlotta byla romantická, měla ráda dobré jídlo a pití, vzdychala po parfémeh a drahých krémech, které nikdy neměla. Blažena dělala jen věci potřebné a praktické, kdežto Charlotta si potrpěla na spoustu maličkostí. Ta Musilová si dá ráda do nosu, říkali o ní lidi ze sousedství a nikdo z nich by v ní neviděl bezdětnou starou pannu.

Kupodivu se dohodly poměrně rychle. Ač byla každá jiná, něco měly společného – osamělost, pocit nevyužití, prázdnoty. A ten dům náhle sliboval nádherné dobrodružství.

Netušily, že si plácnou hned druhý den. Blažena Hrušková naznačila nějaké problémy v práci, ale tvrdila, že vždycky chtěla žít daleko od Prahy. Pochopitelně by byly jako společnice, to slovo se oběma líbilo. Určitě se hádat nebudou, a kdyby jim to náhodou neklapalo, mají se kam vrátit.

Charlotta podotkla, že hlavní je zaměstnání. I když jsou v důchodovém věku, tady určitě nějaké najdou. Měla pravdu. Zařídila to během jediného dne.

„Soudružko, práce ve fabrice u nás je, hlavně když umíte německy, víte, tady němčinu lidi nemají moc rádi,“ informo-

val Charlottu Musilovou náměstek na osobním oddělení textilky. Jen vrtěl hlavou, jak se někdo vůbec může přestěhovat z Prahy.

Rozložitý muž ve zmačkaných, švestkově modrých šatech sice na vteřinu zapochyboval, když mu řekla, že mu přivede ještě jednu pracovní sílu – ale pak to přivítal. Mají totiž málo pracovníků, vždycky někdo chybí a u nich se jede na směny. Dokonce si vypomáhají polskými dělnicemi, přiznal nakonec, a možná, že přijedou i nějaké soudružky z Vietnamu.

„Doneste si papíry, vše zařídíme a hned prvního můžete nastoupit,“ zatvářil se spokojeně, dvě kvalifikované pracovníce z Prahy tady opravdu nečekal. Aspoň doplní stav na oddělení.

„Snad by se našlo i místo pro tebe,“ ujišťovala pak přítelkyni.

Blažena Hrušková věděla, že právě tohle místo by vyřešilo celou její zapeklitou situaci. Mohla by prodat chatu na Slapech, kterou postavil její manžel. A měla také vážné důvody, proč odejít z Prahy. Od manželovy smrti se v pražském bytě cítila špatně. V úřadě, kde tolik let pracovala, přišla o pozici. Z bývalé úřednice se teď stala pracovníce podatelny. Dostala se do neřešitelné situace, která se pořád prohlubovala. Nera-da brala telefony a lekala se, když někdo zazvonil. Teď ale jako by ožila a dostala novou chuť do života.

Co kdyby začala žít někde daleko nový život... Navíc by mohla zase malovat, byla to její velká láska... A tak se obě rychle pustily do vyřizování, jako by šlo o život.

Tehdy zastavil u domu v krátké době dvakrát stěhovací vůz s pražskou značkou. Tak se tu sešly dvě skoro stejné sedací soupravy; jeden potah byl s kytkami do modra, druhý s kytkami do běžova a na obou se špatně sedělo. Dále dvě sektorové knihovny, dva konferenční stolky, vše v tabákově hnědé barvě, dvě televize s malou obrazovkou, několik koberců bukláků, Charlotta měla navíc prvorepublikový rozložitý

ušák s odřeným potahem, ale místní továrna prý vyráběla potahové látky, tak si určitě nějakou koupí.

Hned druhý den na ně čekali v textilce. Blaženě nevadilo, že bude pracovat v provozu, zatímco Charlotta v teplé kanceláři. Po čase si Blažena Hrušková našla místo hospodářky v dětské ozdravovně, což jim umožňovalo pestřejší život, protože jinak by se možná hádaly, lezly by si na nervy a byly by pak centrem pozornosti v okolí – o to ale vůbec nestály. Žena, která žije sama, musí překonávat daleko větší životní překážky a čelit všem možným nástrahám. Seděly tehdy na kufrech ve zcela zaplněném pokoji a přemýšlely, čím by si zpříjemnily život.

„Tak bych si dala... Je tady polárkový dort,“ jukla na svou razantnější kolegyni Blažena.

„Je tady ten zbytek svíčkový. Ale máme ještě buchty od neděle,“ zaradovala se Charlotta, při představě dobré večeře.

„Jo, ty buchty... Nejsou – nabídla jsem je sousedce,“ hlásila Blažena.

„Hm,“ protáhla její společnice.

„No tak si dáme ten polárkáč?“ Blažena chtěla obrátit rozhovor jiným směrem a potřebovala si dodat odvahu.

„Pořád se ti chystám něco důležitého říct. Proč bych měla cpát peníze do tvýho domu?“ vyhrkla náhle, bez přípravy, ani se nesnažila o diplomatickou mluvu. „Třeba mě tady jednou nebudeš chtít a já už nebudu mít třeba ani tu chatu,“ argumentovala. „Taky bys potřebovala peníze na opravy, ne?“

Charlotta překvapením zvedla obočí, ale dlouho nepřemýšlela.

„Tedy chceš říct, že bys prodala tu svoji nádhernou chatu?“

„Potřebovala bych větší jistotu. Prodám chatu a koupím od tebe polovinu domu. Budeš mít peníze a pak to tady dáme spolu do pořádku. Chci být spolumajitelka,“ řekla odhodlaně Blažena.

Charlotta v tom nacházela logiku. Vlastně o nic nepříjde. Dům je možné rozdělit na polovinu schodištěm v patře,

i přízemí lze rozdělit zhruba na dvě části, objekt má také tři vchody; pouze bývalé chlévy v hospodářské části by se špatně dělily, a právě tam si chtěly vybudovat novou koupelnu.

Nakonec se rozhodla, že odprodá ideální polovinu domu. A tak došlo k velkému přesunu peněz, věcí a nemovitostí, na jehož začátku byl prodej chaty. Právník jim poradil, aby bylo podrobně vypsáno, co které připadne, že by s tím mohly vzniknout v budoucnu problémy. Prodej se stvrdil podpisem u notáře a vše bylo zaneseno do katastru. Tak získal Dům s kotvičkou dvě nové majitelky.

Charlotta byla velkorysá. Za peníze od Blaženy koupila s velkou protekcí bleděmodrého trabanta, po kterém léta toužila. Náhle tady stálo vlastní auto... Říkaly pyšně – jdeme do vozu, pojedeme někam vozem... A trabant přece znamená souputník. A tak spolu vyrážely po kraji, hlavně však do NDR. Jenže na opravu domu a moderní zařízení už jim mnoho nezbylo.

Domov pro obě

Všechny místnosti byly vyklizené, vydrhnuté a zčásti zařízené, i ty, které byly předtím prázdné. Ženy měly mánii ze všeho dělat pokojíčky a rozestavovat nábytek, třeba jen stůl s vázičkou. Na něm ovšem musela ležet vyšívaná dečka. Každý kout vyzdobily, všude visely obrázky nebo staré kalendáře. Zatékání do střechy zatím velkoryse přehlížely, to vyřešila vědra a umyvadla. Při tom všem uklízení a zdobení si někdy jen tak pro sebe snily.

„Jo, Praha,“ posteskla si vždycky Charlotta. „Teď bych se procházela po nábřeží a dívala se na Vltavu.“

„Stříbropěnnou...“ povzdychla si Blažena.

„Pak bych zašla do Slávie, tam bejval jeden čas takovej šarantní vrchní... Ten s knírkem, měl takový lesklý a smutný oči. Počkej, teď si to trochu pletu, to bylo ještě za republiky, bylo mi sedmnáct...“ zasnula se.

„Šla bych. Na kafičko se šlehačkou.“

„Později, už po Únoru, jsem tam chodila s Viktorem Vimmerem,“ rozpovídala se Charlotta, „víš, jak jsem ti říkala. No ten... Takovej frajírek, měl koženou bundičku, to neměl tenkrát nikdo, i když už byla trochu odřená, Viktor se s ní nechtěl rozloučit, a tak... ale stejně to nedopadlo mezi náma dobře.“

„Vím, už jsi mi to říkala.“

„Kdybych nebyla tak vybíravá a moje maminka tak úzkoprsá, tak jsem mohla mít jinej život. A především bych nebyla tady,“ rozhodila ruce Charlotta.

„Ale to nikdy nevíš... Nikdy nevíš, jak bys dopadla,“ Blažena se nechtěla nechat zatáhnout do stále stejné debaty. Jenže někdy své autoritativní přítelkyni odporovat musela. Zvolily si ten úděl dobrovolně – odešly do pohraničí a zvykaly si na nové město.

Rumburk měl na svou rozlohu velké množství továren, k nebi trčely komíny a tovární haly byly snad všude. Chvilí trvalo, než si člověk na ně zvykl, ale pak se staly koloritem a nikdo je nevnímal. Většinou zely prázdnotou, nepracovalo se v nich, některé textilky však byly v provozu a zaměstnávaly většinu obyvatel, hlavně žen. Ohromovaly svou rozlohou. V jejich okolí stály luxusní fabrikantské vily, majitelé často stavěli svá pohodlná a architektonicky rozmanitá sídla tak, aby se dívali z oken na své továrny. Vše tady v minulosti prosperovalo – slávou město překračovalo region – i zemi.

Před válkou se prý městu říkalo Malá Paříž, ale po válce a výměně obyvatelstva se stalo odlehlým pohraničím, odkud se dalo jen těžko někoho přeložit na méně atraktivní místo. V 70. a 80. letech se město stabilizovalo do provinční podoby se stále klesajícím počtem obyvatel, ale vzpomínka na minulost zcela nevybledla. Jeho dominantou bylo rozlehlé obdélníkové náměstí s honosnými budovami, které zdobily kamenné ozdoby, nebývale jemné a bohaté, ale ty muselo oko na fasádě hledat, ztrácely se v šedi omšelých a otlučených domů, které zub času ohlodal. Na jedné straně náměstí byly

původní budovy stržené a nahrazené moderní výstavbou typu kostka s třídílnými okny. Rušná zde byla jen jedna hlavní ulice, která vedla z náměstí směrem k nádraží. A nejhonosnější stavbou bylo gymnázium, postavené začátkem 20. století ve stylu vídeňské secese.

Přilehlé části, bývalé vesnice, byly roztahané kolem dokola a měly stále ještě venkovský ráz. Dřevěné domy s břidlicovými střechami, kde kdysi dávno žili tkalci, vydechovaly zvláštní poklidnou atmosféru.

Zvyknout si na drsný kraj a věčné deště nebylo lehké, také sníh se tady držel někdy až do začátku května. Na vstávání do zimy, na chlad v domě, hlavně na kamenných chodbách. Proto nebylo divu, že se jim po Praze stýskalo. Nechtěly si to připustit, i když byly chvíle, kdy by se tam rozjely zpátky. Smutek se objevil nečekaně, asi jako motýl, který dosedne, zamává křídly – a zase odletí.

Do Prahy jezdily zvláště v prvním období jakoby na výlet, spaly u příbuzných, bloumaly po Praze, nakupovaly a nakupovaly, daly si dortíka ve známé cukrárně U Myšáka ve Vodičkově ulici, zašly do galerie, do Domu módy, Domu potravin či do Bílé labutě... Večer se s otačenýma nohama sotva doplížily do postelí – Blažena k tetičce do Klimentské ulice a Charlotta do svého starého bytu, kde teď bydlela její sestra. Druhý den s plnou náručí tašek odjížděly rády z Florence zase zpátky.

Manfred

Blažena a Charlotta se shodly celkem ve všem, přesto mezi nimi probíhaly dva spory – o politiku a o Manfreda. Jeden byl hlučný a propukal v hádky, druhý tichý a utajovaný.

„Já nemůžu pochopit, že nevidíš nic kolem sebe. Tu nesvobodu a lež. Tak třeba když letěl Brežněv někam letadlem a všichni ti serviláci ho objímali a posílali mu pozdrav ještě do letadla,“ kroutila hlavou Blažena.

„Jenom nemůžu pochopit, co ti na tom může tak vadit?“ řekla rezolutně Charlotta.

„Nechceš vidět, že je tady železná opona a všechno je samá fráze o budování míru. Proč nemůže člověk říkat, co si myslí. Chodíš pořád na ty schůze a nic jinýho se tam neřeší než plán, iniciativa, dohonit, předhonit...“

„Prosím tě, Sovětskej svaz je pořád naše největší jistota a záštita míru. Podívej, imperialisti, všechno by ovládli, byli by za chvíli i tady,“ Charlotta se rozmáchla rukou k širokému gestu.

„Kde? Dokonce i tady?“

„No tady. Chtěli by rozpoutat třetí světovou válku a je jim jedno, že je na světě tolik chudých zemí. Koukni na Afriku. Zajímá to někoho?“

„Vo Rusákách mi radši nemluv, nebo se od tebe odstěhuju,“ prohlásila Blažena rezolutně.

Charlotta většinou debatu skončila, protože Blaženě zablyškaly zlobně oči, ale věděla, že si to schová napříště.

Nikdo ze sousedů vlastně nevěděl, proč sem přišly. Ale i oni zde žili teprve od poválečných let, kdy se vyměnilo obyvatelstvo. Takových lidí jako Manfred, který se nikdy nestěhoval a žil zde od narození, tady mnoho nebylo.

Ten tichý spor, který spolu stále vedly, byl právě o něj. Citlivé místo se neprojevovalo ve slovech, ale v tónu řeči, v hlase, v očích. Chodíval k nim na návštěvy často. Nosil vybledlé montérky, mockrát záplatované. Kalhoty spravovala jeho hodná a pečlivá žena – ty první záplaty byly ještě důkladné, ale jak šel čas, ty další lajdácké opravy kalhot vypovídaly o tom, že hospodyně už v domě nějakou dobu chybí. Jediného syna měl v Západním Německu, ale mluvil o něm málo. Do každého počasí nosil promaštěnou čepici a jediné boty, bagančata. Když přišlo, a to bylo dost často, oblékal na sebe samorost Manfred vatovanou kazajku, i když mu zcela promokla. A ženy vídávaly dlouho do noci svítit jediné okno v celém domě.

„Potřebovalo by to vyměnit ten zadní okap,“ říkal pokaždé, když se posadil u dubového stolu jejich kuchyně.

„Nebo když vezmete tu střechu, ta břidlice se musí opatrovat, každý rok po zimě vlézt opatrně na střechu a spravit.“

Blažena neříkala nic. Moc dobře věděla, že stav domu je ještě horší, než si vůbec připustily. Charlotta jen lamentovala, viděla tu svou načínchanou kuchyň a nebyla ochotná podívat se ani na půdu.

„No a dál, máte úplně propálenou tu rouru od druhých kamen... Je tam díra, vy zatopíte – a máte oheň na střeše. Taky nevím, kdy tady naposledy kdo čistil komín, to je tak dvacet let?“ zasmál se.

„Vy si děláte legraci, že?“ laškovala Charlotta.

„Když začneme se střechou, kolik by to stálo?“ ptala se Blažena.

„Já moc neberu, dělám to spíš z přátelství.“

Pro všechny bylo výhodné, když dostal Manfred volné pole působnosti, a mohl tak opravovat, co chtěl. Jenomže nešlo to tak rychle, většinou nebyl materiál. Jen břidlice, ty byly vždycky. Mohli je brát z rozpadlých domů, těch tady bylo hodně, některé měly už pobožené střechy. Někde upomínaly na bývalé domy jen hromady kamenů ve vysoké trávě a plané fialové rostliny volaly – ano, tady stával dům. Chátrání mělo různé fáze, začalo to nenápadně, na střeše se objevila místa nechráněného dřeva, stržený rezavý okap, rozbitá okna. Dům působil smutně, jako by ještě volal o pomoc... Střecha nějakou dobu vzdorovala, ale už zatékalo dovnitř. Zahrada většinou zarostla a byl tu signál pro nenechavce, aby to šli rozebrat; zkáza se šířila nezadržitelně dál. Dům vzdychal jak raněné zvíře.

Manfred se tu stavoval každou chvíli, protože Pražandy stále něco potřebovaly, ale někdy si sám našel záminku, když mu bylo smutno, což nechtěl před nikým dávat najevo. Proč je vlastně nikdy k sobě nepozval? Byl plachý, neměl odvahy a také se bál, že by mu obrátily dům vzhůru nohama.

„Víte, že ten váš hausbaum, ta vaše lípa, že je nemocná? A taky vzdychá, protože ji obrůstají náletové břízy, berou jí světlo a duši – nemají zde co dělat.“

Nejdřív jim musel vysvětlit, co je hausbaum, že Němci vysazovali před každý dům strom, který byl duší domu.

„To je opravdu krásný zvyk,“ mínila Blažena.

Manfred nikdy nedal najevo, ke které měl blíž. Když mluvil chvíli s Blaženou, stejný čas musel věnovat Charlottě. Asi tušil, že by narušil křehkou rovnováhu. Obě se v jeho přítomnosti chovaly docela jinak, jako by jedna trumfovala druhou. Zdálo se, že civilnější Blažena, která byla zahleděná sama do sebe, nebo jako by se dívala každému přes rameno, ho upoutávala víc, ale příště to mohlo být zase jinak. Zato Charlotta se proměňovala v holčičku a stále na sebe upozorňovala.

Ale šel čas a každá měla svou půlku domu a mnoho práce. Blažena ráda prohlížela půdu a pátrala ve sklepe, kam Charlotta snad nikdy ani nevkročila. Tři klenuté sklepní místnosti, postavené z hrubě tesaných pískovcových bloků, ji fascinovaly – země byla vydlážděná kousky černých čedičů, které se po velkých deštích pod tenkou vrstvou vody leskly. V koutě poslední části sklepa byla kamenná studánka a v ní vždy trochu vody. Dávni stavitelé udělali v podlaze důmynslané kanálky pro odvod vody, která vystoupila po tání sněhu. Blaženě bylo v chladu sklepa dobře, nikdo sem za ní nemohl. Charlotta se sklepa bála a o studánce nechtěla ani slyšet. Jednou se totiž stalo, že na ni ze sklepa vyskočila žába, a od té doby tam nevkročila. Se sklepem měla ostatně jiné plány.

Blaženu přilákalo do tohoto domu ještě něco jiného – celoživotní láska, malování. V Praze se mu nemohla věnovat, jejich malý byt byl pořád zastavěný haraburdím, neměla ani žádnou motivaci, ale teď dostala chuť zase něco vytvořit.

Výlet na Tokáň

Konečně se vypravily na dlouho odkládanou túru, chtěly něco poznat z toho tajemného kraje. Byl krásný, slunečný, trochu větrný den. Charlotta měla na sobě starou vlněnou sukni,

požranou vepředu od molů, a boty pionýrky. Blažena vyhrabala kalhoty s postranním zapínáním na knoflíky. Na zádech měly vysloužilé a vyšisované ruksaky barvy khaki a každá v ruce pěknou hůl. Těch bylo v chalupě několik – zdobily je zašlé turistické štítky, ještě ze starých německých časů.

Jejich cílem byla Tokaň, o které slyšely několikrát vyprávět. Prý to byla velká tečka na konci světa. Mlčenlivý soused Malík je dovezl autem k osamělému bytelnému stavení mezi vesnicemi Doubice a Dolní Chřibská, snad k bývalé hájovně; tam je vyklopil a domluvil se s nimi na hodině odjezdu. Bylo to přízračně daleko od civilizace a místo, kam šly, se nalézalo tři kilometry od této poslední ztracené varty.

Šlapaly po neudržované silničce, která se klikatila podél divokých skal. Po jedné i druhé straně prorůstala lesem skaliska, zprvu jednotlivé skály, pak souvislé stěny přerušované vždy kusem lesa. Plnily si plíce voňavým vzduchem a nemohly se vynadívát. Nad nimi se klenula velebná obloha s jemným krajkovým mraků jako strop obrovského přírodního sálu.

Lidi je varovali, že se tam možná ani nedostanou. Byla to pohraniční zóna, ale lákalo je na tom to, co se v kraji povídalo – že prý tady byla připravována mnichovská zrada. Uprostřed lesů, na konci světa.

Šly po silničce a každou chvíli čekaly, že na ně odněkud vybafne pohraničník a budou muset vysvětlovat, kam vůbec jdou.

Zajímalo je, jak to bylo s tím Mnichovem. Povídalo se, že poslední majitel panství z rodu Kinských, nějaký Oldřich, sem pozval lorda Runcimana z Anglie, který měl diplomaticky řešit roztržku mezi Německem a Československem. Pečlivě vybraní příslušníci henleinovské šlechty tady strávili s lordem sobotu a neděli a pochopitelně ho ovlivnili na svou stranu. Brzy poté přišel Mnichov. Historka se šířila ústním podáním, publikací bylo málo a všímaly si docela jiných věcí. Ve známosti byla hlavně Rumburská vzpoura, o tom, co tu bylo před válkou a po válce, se nepsalo nikde.

„A já chci vědět, kde se to stalo,“ škobrtala po cestě kulaťoučká Charlotta. „Já se tam prostě musím podívat.“

„A já chci zase vidět bazének kněžny Kinský,“ řekla rezolutně Blažena.

Dostaly se na křižovatku lesních cest. Brzy se před nimi otevřelo široké prostranství, kdysi dávno ukrojené z lesa pro stavbu panské hájovny a později mohutných srubů pro potřeby lovu. Někdy na přelomu století prý zde zuřil požár, popelem lehla i vzácná sbírka loveckých trofejí. Pak majitelé vystavěli nové sruby v alpském slohu. Blažena s Charlottou právě míjely dva z nich, tajemné a opuštěné. Dřevěná patrová obydlí přímo v lese, jako by to vše čekalo jen na ně. Kráčely dál hlavní cestou kolem hospodářských budov k dalšímu velkému stavení. Kdosi zde patrně provozoval rekreační pobyty a občerstvení. Jenže místo bylo teď prázdné – nikde nikdo.

Sedly si do trávy a otevřely termosku s čajem. Ke chlebu namazanému trojúhelníčkem sýra s obrázkem havrana a lišky přidala Charlotta vařená vajíčka.

„Je tu krásně, co, akorát moc velký ticho, tak strašně velký ticho,“ zajíkala se Blažena.

„Musíme hodně mluvit, aby tu ticho nebylo. Stejně tu žádnou minulost nenajdeme. Co můžeš vypátrat v tak hlubokém lese? Poslyš, jaké to je, když nemáš mužského?“ řekla zničehonic Charlotta. Blažena se tak lekla, že nedokousla sousto.

„Jak to myslíš?“

„No jak to říkám. Myslím, je ti třeba nějak líto, že s námi nejsou žádný mužský, že nemáš manžela?“

Blažena nebyla zvyklá na důvěrný tón, a i když byla Charlotta její kamarádka a vděčila jí za mnohé, nerada nechávala nahlížet do svého soukromí.

„Abych byla upřímná, nikdo mi nechybí, ale nezapomeň, že já manžela měla a po něm se mi někdy hrozně stejská,“ pokládala debatu za skončenou.

„Víš, všechny naše sousedky mají tak blbý chlapy, tak třeba Elena Malíková tohohle alkoholického morouse.“

„Jasně, chlapi jsou omezený a hloupý.“

„Copak hloupý, ale ještě jsou nešikovný a líný.“

Obě se zamyslely a v duchu si připomněly jediného muže – Manfreda. O něm to neplatilo.

„Není nám takhle dobře, Blaženko?“

„Je, Charlottko.“

Po chvíli ale začala Charlotta Musilová nervózně poposedávat, jako by seděla na mraveništi: „Ale já už bych šla, určitě tady někde hlídají péesáci. Co když nás zavrou – a pak nás budou mučit?!“ srazila hlavu mezi ramena.

Náhle bylo po idylce, jako na důkaz slov se nad nimi rozkřičel pták a přidávali se další. Dravci kroužili oblohou, jako by chtěli na něco upozornit.

„Zbláznila ses?“ vybuchla Blažena a zaťukala si prstem na čelo. „Tak voni nás budou prosím mučit, no tak abychom hned šly, chtěly jsme se ještě přece vykoupat v tom kněžnickém bazénku, ale teda jdem... Jsi opravdu dojemná, všechno člověku pokazíš.“

„Ale já se tady bojím,“ trvala na svém Charlotta.

„Tak tedy co bys chtěla, Charlottko,“ řekla ironicky. „Tihle lidé budou mučit dvě ubohý ženský, kdybychom tak ještě něco ukradly, ale...“

„Já bych opravdu už raději šla. Do prdele se vším, Blaženko.“

Blaženu její výbuch nepřekvapil. U silničky stála bývalá pohraniční budka pro stráž, v tuto dobu prázdná, ale kdo ví. Na nebi se objevil varovný náznak stmívání. Pak by se opravdu nemusely dostat domů; nejen že úzká silnička nebyla osvětlená, ale ani hlavní silnice. Bylo po pohodě. Zrychlovaly krok – naštěstí byly předem domluvené s Eleniným manželem.

Cestou autem si Charlotta umiňovala, že si bude zapisovat zajímavé zážitky; založí si totiž deník, Blaženě ale o tom pochopitelně neřekne.

Malování byla vášeň, která jí umožňovala přenést se přes strážně osudu a dovedla ji zabavit na celé hodiny. Blažena si jeden pokoj nahoře v patře zařídila jako ateliér. Místnost měla jen dvě rovné stěny a světlo tam pronikalo nejen vikýřovým oknem ze střechy, ale v lomenici bylo někdy před válkou vestavěno novodobé velké okno. Ten, kdo zde bydlel, chtěl změnu a více světla a malá okénka už nevyhovovala.

V jedné z četných půdních místností objevila mezi krámy malířský stojan. Věřila, že je to dar z nebe, jako by to připravil někdo přímo pro ni. Pod ním ve špíně a letitém prachu ležela nánosem barev pokrytá malířská paleta. Přejížděla teď paletu prstem v hrubých rýhách barev a nemohla se toho nasytit. Ale ten pravý objev měl teprve přijít.

Dva pracovní stoly srazila k sobě a umístila je doprostřed místnosti. Sehnala si náčiní – v několika nádobkách se ježily štětce, všude byly tuby různých barev a kolem nich barevné cákance, nakoupila role bílého papíru a čtvrtky nejrůznějších velikostí. Z první společné cesty trabantem do NDR si vezla plátna, tempery a olejové barvy a chystala se, že se při příští návštěvě Prahy zastaví na Perštýně v jediném specializovaném obchodě pro výtvarníky, který vůbec existoval.

Vzpomněla si na svůj kroužek ve škole, na učitele, kterému říkali Mánes, co měl barvy i ve vousech. Připravovala se na to dlouho, celé roky.

Nejdříve začala vše zachycovat na čtvrtky černou pastelkou. Když měla volnou chvíli, nesla si do přírody skicák a načrtávala si, co viděla, hlavně venkovské domy. Ale pak se zaměřovala na postavy a přemýšlela, jak jednou zachytí barevnost krajiny. Abstraktní umění jí bylo celkem lhostejné, měla ráda realismus a tvary, jak mají být.

„Je to trochu nemoderní, nemyslíš?“ vytýkala jí Charlotta. „Mně se spíš líbí barevný skvrny, rozteklý tvary, něco jako buňky, víš? Jednou jsem v Praze viděla výstavu a tam byly obrazy *Metamorfózis*, *Galaxie*, *Spojení duší*, to je ono.“

„A já bych zase ráda malovala koně, v tom je přece něco víc,“ oponovala Blažena.

„No jak myslíš, to víš, jako kamarádka bych ti měla upřímně poradit.“

Blažena se vůbec nechtěla řídit žádným vzorem, ale když se nenutila do něčeho, čemu říkala práce, táhlo ji to ke karikatuře. Jednou namalovala nebe plné karfiólů, měly to být mraky, ale ona v nich viděla kvěťáky. Velké hlavy a skoro žádné vlasy – to se jmenovalo *Mateřská škola na procházce*. Nejraději ovšem měla svůj obraz *Žena s knedlíkem*. Centrální postavou zde byla přitloustlá a venkovsky oblečená žena v autobuse. Držela na klíně obrovskou tašku, z níž trčel knedlík. Tak to opravdu viděla a tak se jí to zapsalo do hlavy. Ten obraz se ovšem vůbec nelíbil Charlottě, která si to netroufala přítelkyni říct. Zůstávalo mezi nimi mnoho nevyřčeného.

Třeba Blaženiny očekávané dopisy. Dvakrát týdně, vždy v úterý a ve čtvrtek, otevřela schránku, pak ji zase zavřela. Byl to její rituál, který trval několik měsíců, ale schránka byla beznadějně prázdná jak dutina stromu, jako by se jí vysmívala. Od jistého dne to ale Blažena Hrušková rázně ukončila a jediný klíč od schránky předala Charlottě.

Don Číčo

Manfred vyšel ze svého starobylého domu. Byl to jeden z nejpeknějších domů s podstávkou a s hrázděným patrem v okolí. Namířil si to po silnici rovnou k sousednímu stavení, někdy to bral ovšem travnatou cestičkou. U něj doma vládl chlapský nepořádek – všude se válelo něco od železa – nářadí, nástroje, dráty... Hlavní místnost domu byla zastavěná krámy a starým nábytkem, na kterém lpěl. Od smrti svojí manželky tady skoro nic neudělal.

V rohu místnosti, kde prý dříve stával selský oltářiček, trůnila teď malá černobílá televize, naladěná na Německo.

Manfred si vařil, látal ponožky, spravoval si boty, pral na staré valše, staral se o pár králíků a slepic. Od té doby, co měl dvě sousedky, mu nebylo tak smutno – pouze nevěděl, jak to udělat, aby jejich vztahy zůstaly v rovnováze. Ten nepořádek v domě byl jedním z důvodů, proč je nikdy k sobě nepozval. Obě ženy ho upoutávaly – každá jinak, a byly tak jiné než ty ostatní tady ve městě. Zahrnovaly ho přátelstvím, hezky se na něj usmívaly a měly pro něj vždycky něco dobrého k jídlu.

Tentokrát mu otevřela Blažena a pozvala ho dál. Manfred se posadil na kraj rohové dubové lavice ve velkém pokoji. Tuhle místnost měl moc rád, znal ji dávno před tím, než se sem nastěhovaly. Obě ženy si potrpěly na spoustu zbytečných drobností, měly to zde brzy přeplácané, samý hrníček, košíček, samá dečka.

Jenže dnes byl celý nesvůj, jako by měl vyklopit nějakou nepříjemnou zprávu. Nakonec však neřekl nic, jen je obě pozval do hospody Jarněnka. Charlotta byla nadšená a slíbila, že určitě přijde, Blažena váhala.

„Proč vůbec přišel?“ ptala se jen tak mimochodem po jeho odchodu.

„No, asi si prohlížel, kde začne příště něco opravovat,“ usmála se Charlotta.

Po chvíli zaslechly obě ženy vzdálené zoufalé mňoukání. Za dveřmi seděla zubožená černá kočka s jantarovýma očima, spíš přerostlé kotě.

„Kde se tady vzalo?“ dívaly se na vyhladovělé zvíře, které se začalo lísat Charlottě k noze.

„Blaženo, drahoušku, přines prosím tě misticčku s mlíčkem!“

„Snad nechceš kočku? A neříkej mi drahoušku, kolikrát ti to mám říkat.“

„Ale něco jí dát přece musíme,“ ošívala se Charlotta.

Blažena nesnášela její prikazovačný tón. Teď ale pochopila, že jde o něco zvláštního. Misku přinesla a dala na ni odřezky tlustého masa. Zbědované zvíře se do nich hltavě pustilo.

„Myslíš, že je divoká?“ přemítala Charlotta.

„Nejspíš bude mít něco společného s Manfredem,“ poznamenala Blažena.

„Vážně?“

„No... Vždyť jsi přece viděla.“

Chvíli ji pozorovaly. Zvíře mělo s lidmi asi špatnou zkušenost, přesto se nakonec dalo pohladit. Rozhodly se, že ji přijmou jen tehdy, jestli vydrží za dveřmi do rána. Blažena zůstala mezi svými obrazy dlouho klidná, ale pak se jí mňoukání, podobné dětskému pláči, zdálo nesnesitelné. Neodporovala, když přítelkyně vzala kočku dovnitř – do rána by to nevydržel nikdo. Dokonce ji pustila do kuchyně, což by Blažena nikdy neudělala. Teď začala své společnici vysvětlovat, že s kočkou přijdou potíže, bude mít přece pořád kořata. A jedna ani druhá je nebude chtít topit. Takže nejlepší by bylo vrátit ji – hlavně si na ni nezvykat.

„Vždyť je to jen do rána,“ namítla Charlotta, když hledala přebytečný kytičkový talířek.

Ráno si kočka hověla u vystydých kamen a vstřícně je pozorovala, jako by říkala – dobře jste to udělaly.

„Co s ní budem dělat,“ bědovala Charlotta a mazala si chleba do práce. Blažena se právě obouvala. Vycházely vždy spolu, jak dvě rodné sestry, které jdou do školy, každá do jiné třídy.

Před dveřmi se ale nečekaně objevil Manfred. Obě byly připravené vrátit kočku zpátky. Jejich soused obrátil zvíře na záda a jakoby náhodou přišel na to, že to není kočka, ale kocour.

„Tak si ho podrobně prohlídněte, to by bylo lepší, ne?“

„Takže by to nemuselo být tak strašný,“ uvažovala nahlas Charlotta, která by od Manfreda přijala všechno. Blažena o některých věcech raději nerozhodovala. Ostatně bylo jí celkem jedno, jestli mají kočku, nebo ne. I když i ona musela uznat, že to zvíře k domu patří, aspoň tady nebudou myši.

Čí vlastně teď byl? Zdálo se, že obou. Od té doby měly tedy společného kocoura. Dostal jméno Don Číčo. Charlotta si totiž vzpomněla na sicilskou písničku: *Maminko, co mám dělat, don Cicio mi sahá na kolena*. Navíc připomínal

mafiána. Tím, že se musel živit na ulici, a také proto, že brzy ovládal dům i dvůr.

Obrazy za trámem

Nejdříve nacházela Blažena v domě drobné poklady – desítky let po válce příbor s vyraženým znakem říšské orlice, vypadalo to jako erár z jídelny wehrmachtu – dále špulky se zbytkem nití z bývalých nitáren, dokonce i nálepky na špulky se zdobeným monogramem RS, což byla značka zdejšího továrníka. Ale nacházela i části umělých květin, které se zde vyráběly podomácku.

Jeden den byl ale pro Blaženu mimořádně významný. Snad to byla i nějaká zvláštní prozřetelnost, říkala si mnohokrát. To, když na půdě vylovila nějaký předmět zabalený v zažloutlém papíru, byl hluboko zastrčený za trámem. Trásl se jí ruce, když rozbalovala tři menší obrazy bez rámu a prohlížela si je na světle. Bylo to nějaké zátiší s růžemi, pak další zátiší, na němž byla mísa s ovocem a nakonec nádherně namalovaná obrovská lastura. Hned věděla, že jde o něco mimořádného. Žádný amatérský malíř to tedy nebyl.

Byly to nepochybně obrázky po Němcích, kteří tady žili a schovali si je zde před svým odchodem z Čech, a dalším českým majitelům nestály ani za vyhození. Něčím ji připoutaly. Za druhým trámem se na ni vysypala spousta skleněných destiček, nebyla to obyčejná sklíčka, ale nějaké fotografické obrázky. Samy desky asi příliš ceněné nebyly, není to tak dlouho, co zde v okolí někdo vyhodil desítky podobných kusů do popelnice. Pořád se ještě ničilo, vyhazovalo, pánilo – pohraničí bylo něčím prokleté. Kraj byl jakoby bez minulosti. Žili tu slavní lidé, ale nikdo o nich nevěděl.

Čekala, co na to řekne její spolence. Charlotta měla právě na tváři naskládané plátky okurek, aby si prý odpočinula pleť, hlavu opřela o opěradlo křesla. Pro začátek jí Blažena ukázala to zátiší s ovocem.

„Není to tak špatné, ale to víš, já jsem pro tu modernu,“
mnula si bradu. „Co je to za plátno?“ ptala se a okurky jí při-
tom padaly z tváře.

„To je něco jako... Schikaneder, ale lepší,“ střelila jen tak
od boku.

Charlotta chodila kolem stolu a okukovala obraz ze všech
stran. Zkoušela se na něj podívat i zpovzdálí a z jiného úh-
lu, aby ho, jak řekla, opravdu pochopila. Výtvarnému umě-
ní nerozuměla, jen pokrčila rameny. Snad nemusí mít na
všechno hotový názor. Ale v poslední době měla i ona svého
koníčka. Hrála kdysi na klavír, a teď tu najednou jeden stál
v jejím pokoji. Jedna rodina se stěhovala do paneláku a chtěla
se zbavit přebytečných krámů. Koupila ho od nich za stovku
a padesát dala rovnou Manfredovi za odvoz. A teď měla i ona
po večerech co dělat. Krátké tučné prstíky nořila do kláves
a zkoušela, co od dob mládí zapomněla; hra to byla nesnesi-
itelná, což zdaleka nebylo jen rozladěným nástrojem.

Blažena byla bez sebe nad tím úlovkem: „Tady je značka
malíře, nebo spíš jméno, je zde A. Frind.“

„Existuje vůbec takový malíř?“ ptala se Charlotta.

„Nikdy jsem to neslyšela.“

„Máme přece ten socialistickej slovník výtvarných uměl-
ců,“ řekla svým hlubokým, trochu chrčivým hlasem.

„Tam ale nic nenajdeš, není ani v Masarykovém,“ infor-
movala Blažena a položila si prst na ústa. „Charlotto, bude-
me o tom mlčet – přísahaj. Bude to naše tajemství!“

„Prosím tě, já že bych něco...? No tak dobře, přísahám,“
zvedla dva prsty a připomněla si čas dětství.

„Budeme po tom malíři pátrat. Totiž ty obrazy nikomu
právně nepatří. Je tu nějaký majitel? Teď jsou ale naše, prostě
já je našla.“

„Jasně, jsou teď naše,“ rozhodla Charlotta a hlavou jí pro-
běhlo, co všechno to obnáší. To znamená, moje a tvoje. Vnu-
covala se jí úvaha, na jaké polovině domu to vůbec bylo.
Otázku nakonec spolkla. Vždycky si dělala všetečnými otáz-
kami zle a mohla to být i příčina jejího životního neúspěchu,

že zůstala sama. Pořád by se s někým jen hádala, jako třeba se svou jedinou sestrou Viktorií.

Blažena cítila, že má v ruce něco úžasného... Tak mistrné a nádherné kousky už dlouho neviděla. A to chodila v Praze do všech galerií a žádnou výstavu si nenechala ujít. Co kdyby to zkusila napodobit... Už se nemohla dočkat, až za sebou zavře ty pomyslné společné dveře, aby si oddechla od celého dne, od svých utajených myšlenek na jiný, lepší život. Půjde ke svým skicákům, k barvám a ke svému stojanu a všechno z ní spadne.

Zaměřila se na jeden obrázek ze skleněné desky a prohlížela ho proti světlu, pak si na něj vzala i lupu. Byly to vlastně fotografické negativy, jedna z prvních technik fotografie. Snad nějaký obraz, který by nazvala *Dívka a žebrák*, ale jmenoval se asi jinak. Malíř to nejspíš zvětšil na nějakém velkém plátně, které mohlo být církevním motivem. Dokonalá kresba i psychologie postav. Teď se to pokusí překreslit a bude to dělat tak dlouho, až se jí to povede.

Když tak zkoumala další skleněnou desku, pochopila, že někdo fotografoval další obrazy téhož malíře, byl to stejný rukopis. Na jedné z fotografií byl jakýsi ateliér a v něm malíř s paletou v ruce. Vysoký hubený muž impozantního vzhledu s delším knírem, měl nejspíš světlé vlasy a modré oči a tvář s pravidelnými rysy – tenkrát se nosila bílá košile a vestička. Interiér připomínal zhruba dobu před první světovou válkou, o které se říkalo, že to byly poslední krásné časy. Usoudila, že ty destičky patřily témuž člověku, který maloval ta zátiší. Mohl to snad být portrét toho malíře Frinda? Až se jí nad tím objevem zatajil dech. Pohladila starou zjizvenou paletu a řekla si, že větší krásu v životě už asi neobjeví.

Daly si už dobrou noc a mohly by se potkat leda v kuchyni, až si jedna nebo druhá půjde vařit noční čaj, nebo také na suchém záchodě. Tam se jim ale v noci nechtělo – proto si

nosila každá k posteli, vznešeně řečeno, noční mísu – jinak vědro z umělé hmoty.

V takových chvílích zaháněla Charlotta všechn svůj smutek – byla přesvědčená, že se jí život moc nevydařil, neměla se ani komu vyprávět. Když si promítla všechny ty roky života jako film, připadal jí chudý a nudný. Nepoznala pořádnou lásku, milování, ani těch polibků a pohlázení nebylo dost, neměla děti a nevěděla, co je mateřská láska – měla jen Elišku, a ta jí přece nepatřila. Poznámky v deníku přibývaly. Psala, jak poprvé vkročila do tohoto domu, jak se dotýkala těch starých cizích věcí, o Blaženě, Manfredovi, a také o tom, co ji sužovalo v poslední době v práci – návštěvy, které za ní chodily a na nevěděla proč.

Ani sousedy nevynechala, ani ten svůj věčný apetyt. Blažena jídlu moc nedala, ale ona si vždy ráda něco smlsla. Nejraději měla buček s okurkou. Těšila se vždy na večer, kdy si mohla udělat dobrou večeři a pohodičku a vždy měla po ruce lahvinku červeného vína. Na tu si ušetřila, litrovka za devětdvacet korun. Kolikrát zvala Blaženu na skleničku, ale ta se tedy uměla nepříjemně zatvářit! Když má Blažena to malování, ona začne s klavírem. Zatím jí to ale moc nešlo.

Cítila se unavená, a tak sklapla desky deníku a uložila ho na obvyklé místo. V takové chvíli si vždy nalila červené do skleničky od hořčice a dolila vodou. Tak na dobrou náladu, Charlottko... Když usínala, měla před sebou všechno rozmazané.

Charlotta ztrácí byt

Praha se Charlottě vzdalovala víc a víc a ona teď měla jednu velkou starost, aby nepřišla o svůj byt. Byl dosud teplý podzimní den, mockrát si to pak vybavovala, když se nečekaně rozhodla odjet do Prahy a zkontrolovat, co se tam děje. Její sestra Viktorie se jí už dlouho neozývala. Charlotta si po vzoru venkovských lidí zvykla neohlašovat svůj příjezd. Měla

takové zvláštní tušení a mrazení kolem žaludku, když stála v přízemí domu ve starých Vršovicích, kde prožila většinu života. Hlavně aby ji neviděli domovníkovi Bischofovi a sousedky Srbová a Charvátová – bydlely desítky let na jednom patře, kde se říkalo Malá Jugoslávie. Nestála o to, aby se sousedky vyptávaly, byly zvědavé a pomlouvaly.

Při poslední návštěvě se se svou jedinou sestrou velice pohádala a cítila se hrozně uražená. Viktorie byla tou dobou už dávno vdova a měla jen jedno dítě – dceru Elišku. Byla to zároveň jediná Charlottina neteř, ke všemu její dokonalý obrázek zamlada. Eliška se jí podobala víc než své matce, a dokonce si s tetičkou i lépe rozuměla. Bylo mezi nimi také souznění, až Viktorie žárlila.

Eliška totiž tetičku milovala. Její matka byla permanentně ve špatné náladě, zatímco s tetou Musilovou byla přece jenom legrace.

Tou dobou už to nebyla milá plavovlasá holčička, ale vdaná žena, matka jediného syna Davida a vystudovaná psycholožka. Viktorie ovšem Elišku stále využívala ve svůj prospěch. Tvrdila, že potřebuje Charlottin pokoj, když přijede s vnukem za ní, aby měli kde spát. Pravda byla taková: Charlotta dala sestře k dispozici státní byt, když odcházela na chalupu, ale nechala si v malém pokoji postel a skříňku se svými věcmi. To pro případ, že by se do bytu chtěla vrátit, kdyby jí bylo na chalupě zle. Neměla nikoho než sestru, neteř a prasynovce, veselého školáka, který se pořád smál a dělal lumpárničky, až tím lezl každému na nervy. Eliška tvrdila, že je šťastně vdaná, i když její manžel Arnošt Borůvka nebyl Charlottě vůbec sympatický. To vše jí probíhalo hlavou, když stoupala po schodech do patra.

Zazvonila – a už ve dveřích si všimla, že je něco jinak. Ten sestřin udivený výraz! Proč prý předem nezavolala... Podivila se, že její pokojík je vytapetovaný, úplně přestavěný a skříňka nikde. Ani její pantofle nebyly na místě, někdo je nosil, byly ošlapané.

Viktorie jí hned nabídla kafe, ale neutajila přísný výraz kolem rtů.

„Klidně si tady můžeš bydlet, ale tuhle místnost nech pro mě, můžu kdykoli přijet a být tady zase doma, prostě doma,“ vysvětlovala Charlotta. Sestry se navzájem vůbec nepodobaly, každá byla jiná.

„Občas je tady dcera a vnuk, máš snad něco proti tomu?“ bránila se Viktorie.

„Snad jsme měly uzavřít písemnou dohodu o mých věcech a měly to nechat podepsat svědkama, ne?“ řekla Charlotta ironicky.

„To snad není třeba,“ nafoukla se o pět let starší a o hlavu vyšší sestra.

„Nebudeme se hádat, ale postel mi, prosím tě, připrav, hrozně mě bolejí nohy, a navíc mi ještě otýkají. A ráda bych se vykoukala, víš, pořád nemám tu koupelnu.“

Viktorie šla otráveně připravit postel. Po krátkém telefonátu a po necelé hodině přišla do bytu Eliška. Nakrátko ostříhaná blondýnka s kulatým veselým obličejem a se zvednutým nosíkem. Už teď měla plnější tvary. Vycítila, co se děje, a snažila se zažehnat napjatou situaci. Vybavila si, jak jí jednou máma řekla, že už nechce, aby zde teta bydlela, protože by mohly získat byt pro sebe a do budoucna ho nějak využít, třeba i zpeněžit, protože Charlotta už se do Prahy stejně nevrátí.

„To je fajn, že jsi přijela,“ vrhla se k tetě.

„Tady jsem vám něco přivezla, hlavně Davidkovi.“

Teta vytáhla čokoládu pro Davida – cestou se jí přelomila. A necesér na šminky, už na první pohled nebyl nový, že prý je z Francie. Dalším dárečkem byla rtěnka s fialovým odstínem, ta barva jí prý moc nesedí.

„Mně ta fialová taky moc nejde, podívej,“ řekla Eliška a zklamaně si olízla rty.

Pily kafe z tmavě modrých hrníčků. Stůl i hrníčky, obojí Charlotta důvěrně znala, protože to kdysi sama kupovala v obchodu Krásná jizba, na výběr nic nebylo. A teď si aspoň zavzpomínaly na studia psychologie na Univerzitě Karlově, kam Charlotta svou neteř pomocí svých známých, tedy s vel-